

Gríslatindur

Gríslatindur

Fróðskaparrit 70 (2024): 60-62
©The Author(s) 2024 Open
Access under Creative
Commons by Attribution
License. Use, distribution and
reproduction are unrestricted.
Authors and original publication
must be credited.
www.froedskapur.fo/

Eivind Weyhe, *lektari emeritus* †

Abstract

In the article, the author suggests interpreting the mountain name *Gríslatindur as an original *Grýttingslíðartindur. In this lies also implicitly that the pass at the top of the mountain has been called *Grýttingslíð, and that the name may contain a vanished mountain name *Grýtingur, norr. Grýtingr.

Úrtak

Í greinini skjýtur hövundurin upp at tolka fjallanavnið *Gríslatindur* sum eitt upprunaligt **Grýttingslíðartindur*. Harí liggur tískil eisini, at líðin ovast í fjallinum hevur verið nevnd *Grýttingslíð, og at tað navnið kann innihalda eitt horvið fjallanavn *Grýtingur, norr. *Grýtingr*.

Keywords: Faroese, linguistics, place names, language history, phonological history.

Leitorð: Málvísindi, staðarnøvn, málsøga, ljóðsøga.

Gríslatindur, navnið á tí 700 m høga fjallinum sunnast á Kalsoynni, er eitt gátuført navn. Í bók míni *Fjallanøvn í Føroyum* (Weyhe 2020: 66 f.) viðgeri eg navnið, tó uttan at koma fram til nakra greiða niðurstøðu um upprunan. Har endurgevi eg eina frágreiðing hjá Chr. Matras, sum helt, at navnið móguliga skuldi setast í samband við navnorðið *grísl* h. og sagnorðið *grísla*. Hann tók soleiðis til: “Man kunde tænke sig en Sammanhæng med fær. *grísl* n. ‘skarpe Smaasten i Jordsmonnet, som Spaden skurer imod’ og *grísla* v. ‘give en skarp, skrigende Lyd (ved Ridsning i noget haardt)’ (Matras 1933: 129). Hesa frágreiðing helt eg vera lítið trúliga fyri ikki at siga hópisleysa. Hinvegin hevði eg hug at góðtaka tolkingarmøguleikan **Gríslág(ar)tindur*, sum Matras eisini nevndi, men sum hann kortini ikki helt vera sannlíkan. Eftir at hava grundað yvir navnið síðan bók mín kom út, havi eg hug at vraka bæði hesi tolkingaruppskot og fari her at seta fram eina nýggja roynd at tolka navnið.

Í Noregi finna vit fleiristaðni fjallanavnið *Grytingen* (NSL), norr. *Grýtingr* k., ein *-ing*-avleiðsla av norr. *grjót* h. ‘grót’. Navnið sipar eyðvitað til grýttut lendi. Líðin ovast undir tindinum er sera grýttut, og har er illgongt (í roynd og veru er talan um tríggar líðir, á eystur-, vestur- og norðursíðuni). Tað grýttuta lendið á fjallinum og niður eftir fjallasíðunum er eina best avmyndað á kortinum frá 1901 í mátinum 1:20.000 (sæst á kortal.fo). Eg hugsi mær, at fjallið upprunaliga kann hava verið nevnt *Grýtingur*, og at líðin hevur verið nevnd *Grýtingslíð* og sjálvur tindurin *Grýtingslíðartindur*, sum seinri er samandrigið og styttilt til *Grýslatindur* (hjá Svabo (1959: 1417) skrivað *Grujlatindur*, á føroyakortum *Gríslatindur*), sum tað eitur nú. Tað upprunaliga, ósamansetta navnið á fjallinum er avtapað og burturgloymt.

Slík *-ing*-avleiðsla av orðinum *grót* h. er ikki ókend í føroyskum staðarnøvnum. Vit hava *Grýting* sum navn á innangarðsjørð í Sumba og í Húsavík og á strandarøki í Hvalba. Í øllum trimum støðum verður sagt “í Grýting”, sum bendir á, at navnið er kvennkyn. Tó at allar uppskriftir úr Sumba hava formin *Grýting* (eisini Taxatiónsprotokollin frá 1873), hava allar tær mongu samansetingarnar við navninum sum forliði *Grýtings-*: *Grýtingsdeild*, *Grýtingsffjós*, *Grýtingsfløttarnir*, *Grýtingsshamar*, *Grýtingslíð*, *Grýtingsnýlendir*, *Grýtingsteigar*, sum sostatt benda á kallkyn, *Grýtingur. Í Húsavík eru *Grýting* og *Grýtingsfløttarnir* tað sama (í Taxatiónini *Grýtingin*), og sagt verður í navnauppskrift, at har er ógvuliga grýttut. Í matrikulyvirlitinum fyri Sumba á kortal.fo stendur “í Grýtingi”, sum bendir á kallkyn, men formurin er ivasamur, tí hann tykist ikki koma fyri í vanligum málbrúki (stavar móguliga frá matrikulering í 1967).

Annars kann tað ikki útilokast, at forliðið í samansetingum í onkrum føri er hvørkikynsorðið *grýti*. Svabo (1966) umsetur *Grujti* við ‘Samling av Steen, stenig Grund’. Eisini kemur *Gryte-* fyri sum forlið í fleiri norskum fjallanøvnum (NSL). Onkur staðarnøvn í Føroyum tykjast hava *Grýtis-* sum forlið, t.d. *Grýtisjørð* og *Grýtisrætt* í Vági og *Grýtisrók* í Vestmanna, men tað kann vera torført at gera av, nær upprunin er *Grýtis-*, og nær hann er *Grýtings-*. *Grýtslíðartindur er tí eisini ein tolkingarmøguleiki, og líðin kann hava verið nevnd annaðhvørt *Grýtingslíð el. *Grýtslíð. Tað fyrra, *Grýtingslíð, letur upp fyri tí móguleikanum at fjallið upprunaliga hevur verið nevnt *Grýtingur*, eldri *Grýtingr*. Eg helli tí mest til tann tolkingarmøguleikan.

Er tað rætt, sum eg hugsi mær, at fjallið einaferð í tíðini hevur verið nevnt *Grýtingur* (norr. *Grýtingr*), fellur tað væl inn í tað mynstur vit síggja í fjallanøvnum *Mýlingur* og *Skælingur*, sum somuleiðis eru *-ing*-avleiðslur av ávikavist *múli* k. og *skáli* k. Vit kundu eisini nevnt fjallanavnið *Skerðingur*, sum tó helst er samanburðarnavn, sbr. búnýtið *skerðingur* k. (sum tó eisini er *-ing*-avleiðsla av *skarð* h.) (sí Weyhe 2020: 12).

Tað sama, at ein líð ovast í fjalli kann geva tindinum navn, síggja vit dømi um í navninum *Slættaratindur*, sum eg hugsi mær er samandrátur av

**Slættalíðartindur* (el. *Slættu-*?), og at tann líðin, sum nú bara eitur *Líðin*, einaferð kann hava verið nevnd *Slættalíð (sí Weyhe 2020: 156-158).

Óprentaðar keldur

Staðarnavnasavnið á Føroyamálsdeildini, Fróðskaparsetur Føroya.
www.kortal.fo

Bókmentir

Matras, Chr. 1933: *Stednavne på de færøske Norduroyar*. Kjøbenhavn.

NSL = *Norsk stadnamleksikon*. Red. av Jørn Sandnes og Ola Stemshaug. Oslo 1997: Det norske Samlaget.

Svabo, J. C. 1959: *Indberetninger fra en Reise i Færøe 1781 og 1782*. Udg. af N. Djurhuus. Selskabet til udgivelse af færøske kildekrifter og studier. København.

Taxationsprotokol 1873. Kjøbenhavn. Ljósprent: Tórshavn 1973.

Weyhe, Eivind. 2020: *Fjallanøvn í Føroyum*. Tórshavn: Fróðskapur.